

Entrevista

Entrevista a Josep Tero

Núria ESCAPA I FALLOLA

Josep Tero (l'Escala, 1951) inicia la seva carrera musical a finals dels anys 60!

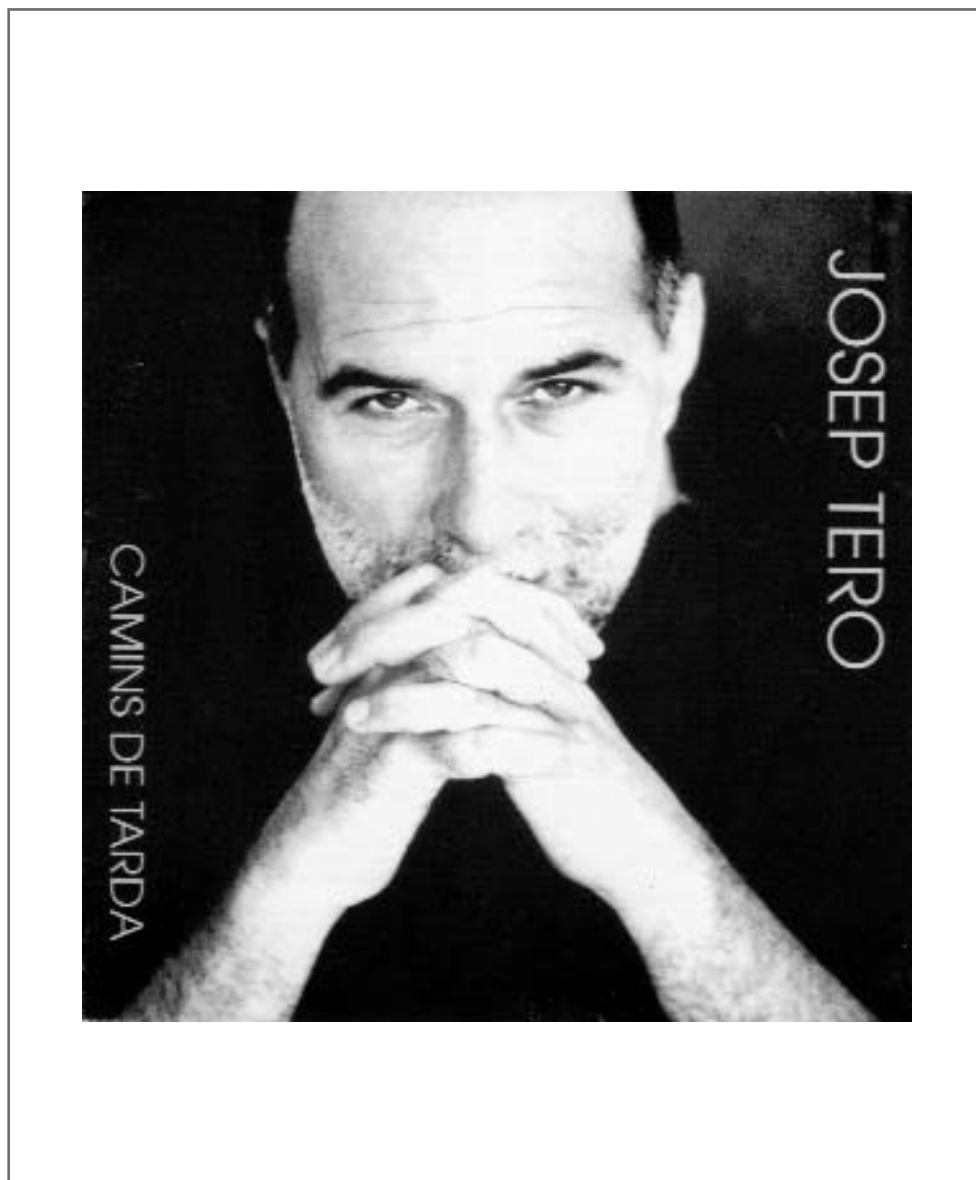
Ha dut a terme una important tasca pedagògica, amb l'elaboració de material didàctic per a la difusió de la cultura tradicional catalana a les escoles.

Com a cantautor, a més de les seves composicions, ha adaptat textos de diversos poetes, tant per a les seves cançons com per a altres cantants, com Maria del Mar Bonet i Marina Rossell.

L'any 1982 actua amb Lluís Llach i Marina Rossell al pavelló del Joventut de Badalona davant cinc mil persones. Ha fet més de quaranta recitals amb Lluís Llach arreu dels Països Catalans. Compta amb dues gires pels Estats Units, amb recitals a Houston, Los Angeles i Nova York. També ha actuat a les Nacions Unides convidat per l'ambaixada d'Andorra. Ha participat en diversos recitals al costat de Lluís Llach, Maria del Mar Bonet, Marina Rossell, Raimon, Nena Venetzanou, Paco Ibáñez, Georges Moustaki.

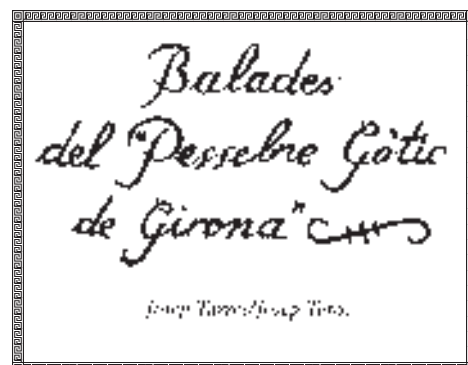
En 1997 és guardonat amb el premi Alghero in Musica, a la ciutat de l'Alguer, on també ha rebut altres premis.

El seu últim treball, *Camins de tarda*, ha estat seleccionat com a segon millor disc de l'any 1998.

DISCOGRAFIA

- LP: *Batec d'ocells* (Picap, 1986)
- LP: *Raval* (Picap, 1990)
- CD: *Primeres cançons* (Picap, 1993)
- CD: *Lladre d'amor* (Picap, 1995)
- CD: *Camins de tarda* (Picap, 1998)

Estàs a punt de gravar un nou disc...

Sí, aquest serà el meu sisè treball discogràfic i es dirà *Quan dic l'Escala*. Explicarà com les balades han anat passant per la història, des del segle XII fins ara, sota un mateix concepte pel que fa a la nostàlgia, l'amor, el mal d'estimar, el paisatge, el país. He volgut explicar aquesta idea a partir de treballs tan antics com el de Raimon de Miraval. Dels diversos treballs que se n'han conservat als arxius de Roda d'Isàvena, alguns m'han servit per a estudiar el tema de la balada d'aquell temps. N'he obtingut un text, sobre la melodia del qual he posat unes paraules noves i que es dirà *Com voldria*. D'aquí passem a un text que es titularà *Perquè tornis a mi*, escrit també sobre una melodia antiquíssima del nostre cançoner, que ha viatjat molt i que ha deixat rastres en diferents llocs de Grècia, on s'ha transformat i ha pres formes diverses. En aquest cas concret he agafat la versió libanesa, en realitat la base musical de l'himne del Líban, que continua essent, malgrat tot, la base d'una de les cançons que estimem més del nostre folclor, com és *La dama d'Aragó*. L'autor d'aquest text és Jordi Bilbeny, que manté el concepte antic de la balada, tractada en el sentit més estricte. Després hi haurà una balada considerada una de les millors poesies de la literatura catalana, escrita per Joan Roís de Corella en el segle XV, que és la *Balada de la garsa i l'esmerla*. Es tracta d'una versió nova feta a partir d'una altra versió que vaig fer en el meu primer disc. Tot seguit hi trobem un text de Jacint Verdaguer. El salt és molt gran, però tots sabem que del segle XV a la Renaixença hi ha un llarg període de foscor molt intensa, i d'aquella època no en recullo res. Ja vaig fer un treball sobre textos de lladres i bandolers, alguns dels quals tenen a veure amb balades, però, en aquest cas, no hi ha res d'aquests segles i passo directament a la balada de Verdaguer que es diu *Balada de Mallorca*, que explica el naixement de les nostres illes. I tot seguit quatre cançons, entre les quals hi ha *Pirene*, una balada en què explico aquest mite, el seu drama cada vegada que s'incendien els boscos del Pirineu Oriental, que és el meu Pirineu. La balada següent és *Quan dic l'Escala*, una de les meves composicions més recents, i tot seguit hi ha la musicació d'un text de Kavafis, una adaptació de Carles Riba, que es mou dins aquest concepte clàssic de la balada, *Lluny*. Després ve una cançó titulada *A la plaça de maig*, inspirada en quatre versos d'una poesia d'Agustí Bartra que es diu *Elles*, la qual reproduceix el paisatge de les dones que acomiaden els soldats que van a la guerra, i que recull el seu sentiment viscut tan sovint al llarg dels segles.

El treball acabarà amb un text de Carles Duarte en record del poeta mallorquí

Miquel Àngel Riera, autor de moltes balades, i que serà la petita cançó que clourà el disc.

Tu ja havies escrit balades en altres ocasions...

Sí, la meva tendència és escriure balades, però he volgut fer un treball específic sobre el concepte del mal d'estimar, i aquí es barreja la nostàlgia, aquesta nostàlgia que poca gent sap expressar tan bé com Kavafis, poeta que hem conegut sobretot a través de Carles Riba, Joan Ferraté i Eudald Solà. Les traduccions de Carles Riba són insuperables. Segurament enlloc del món no s'ha aconseguit de traduir un text de Kavafis mantenint el mateix ritme i el mateix sentiment.

Aleshores, no hi ha pas cap gros trencament respecte als teus treballs anteriors.

No, no hi ha cap trencament. M'he limitat a un concepte molt determinat de cançó. Els arranjaments els ha fet pràcticament tots en Toni Xuclà, i d'això n'estic molt content. Dóna una gran seguretat que el músics que vesteixen les melodies entenguin la idea bàsica i central de la cançó. Tots els instruments i les melodies que acompanyen la paraula ajuden a crear més emoció, que d'això es tracta. Tret dels arranjaments d'en Toni Xuclà, n'hi ha dos de Ferran Martínez.

Per què et trobes entre aquells cantants que fan de l'ús exclusiu del català un compromís cívic?

Perquè darrere la individualitat, sempre prioritària, hi ha un fet molt més important que és la col·lectivitat a què pertanyes. Em sento lligat a la meva comunitat cultural i em complac a servir fidelment el meu poble amb el meu treball, que és fer cançons i cantar-les. Aquesta és la meua manera particular de veure el món i la vida, com per a d'altres pot ser-ho el fet d'estar al servei de certes frivolitats.

En aquest moment, quina promoció rep el teu treball de cara als concerts?

Tot i la manca de representants que tenim la majoria de cantautors en llengua catalana, estic esperançat en el nou projecte de Montserrat Moles i Xavi Planes, en el qual s'inclouen quatre noms: Anton Abad, Joan Isaac, Tralla i jo. Aquest projecte està concebut des d'una idea de mecenatge que ha fomentat Montserrat Moles i que, amb l'assessorament de Xevi Planes, projecta aquesta oferta envers programadors i ajuntaments sensibles a la cançó en llengua catalana.

Després del desencís de viure en una situació en què, a casa nostra, els mitjans de comunicació públics es desenten de la

difusió de la música cantada en català, aquesta idea és molt engrescadora.

Actualment ets el president de l'Associació de Cantants i Intèrprets Professionals en Llengua Catalana. Quan vas començar?

Continuo essent president de l'ACIC des de fa gairebé deu anys, i és veritat que és una feina de compromís; però, gràcies al treball sempre ben fet del secretari general Lluís Marrasé, puc alliberar-me de molts deures. No hi ha res que no es faci sense el meu vist-i-plau, però hi ha un marge immens de confiança perquè les gestions es facin sense que jo les hagi de supervisar del principi al final. Dono el vist-i-plau a l'inici i al final sense haver de fer un seguiment.

Com a grup, quins són els problemes més importants que teniu els cantants en llengua catalana actualment?

El primer problema és que hi ha gent que ens perjudica constantment, sia amb la indiferència sia atacant frontalment; altres ho fan a través d'una crítica destructiva, no ajudant mai a millorar el producte, ans fent que les coses no puguin anar creixent. Hi ha cantants que han quedat aturats per la manca de concerts, pel desinterès que han causat entre el públic crítiques ferotges, des de diaris de màxim ressò que contracten periodistes sense escrúpols, creant així el desinterès entre el públic. Són persones que no estimen el país ni el material autòcton que neix i creix en aquest territori, i que no entenen que tot millora amb el simple fet de treballar. És a dir, el cantant pot fer-ho millor o pitjor, però pot créixer, llimar arestes i aprendre moltíssim a còpia de trepitjar escenaris. El que s'aconsegueix a partir d'aquestes crítiques tan ferotges és que molts cantants no puguin actuar, ja que els programadors de molts municipis, petits i grans (de vegades gent força acomplexada culturalment parlant), es refien o depenen molt de les crítiques que fan personatges tan nefastos com els que s'han pogut veure en aquests últims temps, parlant de Lluís Llach, de la Maria del Mar Bonet, de mi i d'altres. Ens envien al cementiri dient que som anacrònics i moltes altres bestieses.

En aquest context de dificultats per a poder cantar en el nostre territori, tot i haver obtingut un gran reconeixement al llarg dels anys, he de dir que, de vegades, on et sents més maltractat és en els municipis governats per gent de la teua mateixa militància política. Jo sóc militant d'Esquerra Republicana de Catalunya, partit amb el qual he col·laborat comproment-me amb la seva base ideològica en diversos actes reivindicatius, o com a signant de diferents manifestos a favor de fer més viable el programa del

partit entre els catalans. Després de tot això, allà on he estat més mal rebut és en els municipis on hi ha un govern d'ERC.

Una altra cosa imperdonable és el fet que al llarg dels anys s'hagi de veure com es perden per camins sense tornada persones que han fet un treball molt bo, com l'Ovidi Montllor, que va morir havent-se de resignar a no fer allò que li agradava més, que era cantar les seves cançons. El mateix va passar amb Guillem d'Efak. Quan aquestes persones moren, els fan homenatges i grans concerts de reconeixement, però en vida els castiguen amb la més gran de les indiferències.

Actualment hi ha persones amb un treball excel·lent, com és el cas de Rafel Farré i de Toni Murlà, de Mallorca, que no ha estat mai ben difós, ben reconegut, ni mai prou estimat. A la Franja de Ponent tenim gent que fa un treball tant difícil com és el de l'Anton Abat. A l'Aragó cantar en català no és gens fàcil, i mentre hi hagi algú que ho faci i ho faci bé, com a mínim des d'aquí hauríem d'explicar que existeix aquesta persona. Paradoxalment, malgrat haver obtingut premis de reconeixement com és el del millor disc de l'any de Ràdio 4, l'Anton Abad no és conegut per la gent; això indica que aquest país no acaba de funcionar. No pot ser que només els històrics tinguin garantia de supervivència en la seva professió.

Quan triem el català com a llengua d'expressió, sabent que la nostra comunitat és una comunitat en què la llengua viu en diglòssia i que el castellà avança molt més de pressa que la llengua natural, la nostra tria és un acte de compromís cívic, cultural i polític. Això cal tenir-ho en compte, i si agrada la nostra manera de cantar, que sense complexos ens obrin la porta.

Quina defensa teniu davant aquesta situació?

Necessitem el suport dels mitjans de comunicació del nostre país i espais dedicats a poder demostrar que els nostres

concerts tenen públic i emocionen la gent. Tot i que sempre tindrem els detractors, per a poder continuar creixent ens caldrà tenir el suport natural de tota la radiodifusió en català, i això de moment no acaba de ser així. No hi ha espais de ràdio i televisió per a nosaltres. Ara mateix sembla que han suprimit l'únic espai dedicat a la cançó d'autor que hi havia a Televisió de Catalunya, Autògrafs. Per tant, no hi ha aquesta compensació: hi ha l'atac frontal dels nostres enemics, però no hi ha el suport que ens haurien de donar els de casa. Però no podem existir en un altre territori que no sigui el nostre, perquè, la cançó en llengua catalana, primer s'ha de produir aquí. És cert que hi ha gent que s'ha format a còpia de treballar durant cert temps en territoris que no són estrictament els Països Catalans, però realment qui ha de dir que serveixes és el públic que parla la teva llengua. Som professionals de la paraula, i la paraula en el nostre treball s'entén com a vehicle essencial per a la comunicació.

Aquesta actitud d'indiferència per part dels qui haurien de ser els nostres primers aliats i el complex indefectible dels programadors culturals suposo que millorarà en el moment en què es compleixi la llei del vint-i-cinc per cent. És cert que a França, per exemple, a l'inici de la llei del quaranta per cent, moltes emissores varen ressuscitar cançons dels anys vint, trenta o quaranta, amb mal so, d'autors francesos d'aquella època. Però finalment ha guanyat la bona intenció per damunt de tot, i actualment a França se sent més del quaranta per cent de cançons en francès, ha augmentat la producció discogràfica. També ha aparegut una quantitat importantíssima de cantautors en llengua francesa aquests últims sis anys, i tot fomentat pel compliment d'aquesta llei.

Com ha anat la desena edició del Fòrum de la Cançó a Empúries, que s'ha celebrat aquest any?

La desena edició del Fòrum a Empúries,

amb el patrocini de l'Ajuntament de l'Escalona com a principal responsable, ha tingut com a nota negativa el fet que tota l'energia s'ha expressat sobre la proposta de concert d'una artista que no canta en llengua catalana ni es mou en el registre de la cançó d'autor. Això ha fet que perillés la idea del programa. Els responsables del muntatge han modificat la intenció inicial. N'he estat l'assessor durant nou anys, vaig portar la idea al meu municipi perquè s'organitzés, i durant tots aquests anys s'ha anat fent sense variar res. Cada any hi havia una primera figura de la cançó d'autor, tant de l'àmbit internacional com dels Països Catalans. Hi han passat persones de màxim interès com Raimon, Maria del Mar Bonet, Lluís Llach i Marina Rossell, i també Paco Ibáñez, Moustaki, Nena Venetsanou, Pedro Guerra, i això s'havia anat mantenint. La cançó d'autor trobava cada estiu, a mitjan agost, un escenari on es congregaven una mitjana de mil cinc-cents persones cada any. Era una vetllada especial, diferent de totes les altres ofertes musicals a la Costa Brava, i aquest any s'ha espatllat pel fet que la màxima figura no era un cantautor, sinó una persona que es mou en el registre del flamenc. Crec que això desorienta, i el públic ja no ha estat el mateix que hi havia en les altres ocasions. Qui paga mana; els qui aquesta vegada han pagat, han manat sobre un espai que s'havia mogut fins ara sobre una proposta que havia creat tradició a favor de la cançó d'autor.

Es pot corregir aquest fet de cara a les pròximes edicions?

Sí, però això dependrà de la sensibilitat i bona predisposició del màxim representant del poder local. Jo confio en el tarannà sempre positiu dels responsables d'aquesta proposta. Crec que rectificaran i veuran que a la Costa Brava hi ha molts escenaris, i un ha d'ésser per a la cançó d'autor. ♦

CENTRE D'ASSESSORAMENT I FINQUES, S.L.

JOSEP M. BARNEDA I MOYA
Credenciat Social - Administrador de Finques
Tècnic Tributari

Girona Assessors **Finques Onyar**

Assessoria Laboral Lloguers en general
Fiscal i Comptable

Rutlla, 11 - entresol 8a. - Tel. 972 20 67 41 - Fax 972 22 77 42 - 17002 GIRONA